فایەق زێدان: بڕیاری راگەیاندنی جەنگ بەگوێرەی دەستور تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدایە

فایەق زێدان، سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق رایدەگەیەنێت، بڕیاری راگەیاندنی جەنگ بەگوێرەی دەستور تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدایەو راگەیاندنی جەنگ لەلایەن هەندێك لە گروپە چەکدارەکانەوە مەترسییەکی گەورەیە بۆ سەر دەوڵەت و کۆمەڵگە.

فایەق زێدان، سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق، ئەمڕۆ هەینی، لە وتارێکدا رایگەیاند، راگەیاندنی جەنگ یەکێکە لە مەترسیدارترین بڕیارە سیادییەکان کە تەنیا لە دەسەڵاتی دەوڵەتدا بەگوێرەی دەستورو یاسا. لە عێراق دەستور ئەو بابەتەی بەوردی رێکخستووە بۆ ئەوەی خراپ بەکارنەهێنانی زامن بکرێت و هاوسەنگی لەنێوان پاراساتی دەوڵەت و سیستمی دیموکراسی بەدی بێت.

ئەوەشی خستەڕوو، دەستوری عێراق میکانیزمێکی رونی بۆ راگەیاندنی جەنگ داناوە بۆ ئەوەی بڕیارێکی وا بەشێوەیەکی تاکەکەسی و هەڵەمەکی نەدرێت بەڵکو پێویستی بە رێکاری دەستوری دیاریکراوە.

هێمای بۆ ئه‌وه‌ش کردوه‌، راگه‌یاندنی جه‌نگ یاخود باری نائاسایی به‌گوێره‌ی ده‌ستور له‌سه‌ر داوای هاوبه‌شی سه‌رۆك كۆمار و سه‌رۆك وه‌زیران ده‌بێت که‌ ئه‌و داوایه‌ش ده‌خرێته‌ به‌رده‌م په‌رله‌مان بۆ په‌سه‌ندکردنی.

وه‌ك فایه‌ق زێدان رونیکردۆته‌وه‌، مه‌رجی ده‌ستوری بۆ په‌سه‌ندکردنی داوا هاوبه‌شه‌که‌ و راگه‌یاندنی باری جه‌نگ ئه‌وه‌یه‌ که‌ دو له‌سه‌ر سێی ئه‌ندامانی په‌رله‌مان به□ □□□ ده‌نگی له‌سه‌ر بده‌ن. ئه‌و مه‌رجه‌ش ده‌رخه‌ری مه‌ترسیداریی بڕیاره‌که‌یه‌و ئامانج لێی گه‌ره‌نتیکردنی بونی سازانێکی نیشتیمانی فراوانه‌ به‌رله‌وه‌ی وڵات بچێته‌ نێو ململانێیه‌کی چه‌کدارییه‌وه‌.

هێمای بۆ ئه‌وه‌ش کردوه‌، هه‌ڵسوکه‌وتی هه‌ندێك له‌ گروپه‌ چه‌کداره‌کان و هه‌وڵدانیان بۆ بڕیاردانی تاکلایه‌نه‌ له‌ شه‌ڕ و ئاشتی، هه‌ڕه‌شه‌یه‌کی مه‌ترسیداره‌ له‌سه‌ر سه‌روه‌ریی ده‌وڵه‌ت و سه‌قامگیریی کۆمه‌ڵگه‌و ده‌بێته‌ مایه‌ی پشێوی یاسایی و ئه‌منی.

هه‌روه‌ك وتوشیه‌تی، تاکڕه‌وی ئه‌و گروپه‌ چه‌کدارانه‌ له‌ راگه‌یاندنی باری جه‌نگی به‌شێوه‌یه‌کی کرداری و له‌ڕێگه‌ی ئه‌نجامدانی چه‌ند چالاکییه‌ك که‌ سروشتی جه‌نگیان هه‌یه‌، پێشێلکردنێکی ئاشکرای ده‌ستوره‌، چونکه‌ ئه‌و مافه‌ ته‌نیا هی ده‌سه‌ڵاته‌ ده‌ستورییه‌ یاساییه‌کانه‌ که‌ نوێنه‌رایه‌تی ئیراده‌ی گه‌ل ده‌که‌ن و له□ نێو چوارچێوه‌یه‌کی یاسایی رێکخراودا کارده‌که‌ن. کاتێك هه‌ندێك له‌ گروپه‌ چه‌کداره‌کان ئه‌م جۆره‌ بڕیارانه‌ ده‌ده‌ن، ئه‌وا شکۆی ده‌وڵه‌ت و بنه‌مای سه‌روه‌ریی ده‌وڵه‌ت لاواز ده‌که‌ن.

ئه‌وه‌شی وتوه‌، له‌ڕوی ئه‌منیشه‌وه‌، ئه‌م تاکڕه‌ویه‌ ده‌بێته‌ مایه‌ی فره‌یی ناوه‌ندیی بڕیاری سه‌ربازی، ئه‌وه‌ش دۆخێك له‌ پشێوی و ناسه‌قامگیری دروست ده‌کات و ئه‌گه‌ری هه‌یه‌ وڵات به‌ره‌و ناکۆکی نێوخۆیی و ناوچه‌یی په‌لکێش بکات به‌بێ بونی سازانێکی نیشتمانی. هه‌روه‌ك به‌ربڵاوی چه‌ك له‌ ده‌ره‌وه‌ی ده‌ستی ده‌وڵه‌ت ئه‌گه‌ری رودانی پێکدادانی چه‌کداری له□ نێوان لایه‌نه‌ جیاجیاکانی نێو کۆمه‌ڵگه‌ زیاد ده‌کات.

ئاماژه‌ی به‌وه‌شداوه‌، له‌ڕوی سیاسیشه‌وه‌، ئه‌م ره‌فتاره‌ هه‌ڕه‌شه‌یه‌ له‌ سیستمی دیموکراسی چونکه‌ به‌سه‌ر دامه‌زراوه‌ هه‌ڵبژێردراوه‌کاندا بازده‌دات و رۆڵیان په‌راوێز ده‌خات. بۆیه‌ بڕیاره‌ ناڕه‌سمییه‌کان بۆ جه‌نگ ره‌نگه‌ ده‌وڵه‌ت روبه‌ڕوی گۆشه‌گیریی نێوده‌وڵه‌تی یاخود سزا بکاته‌وه‌.

فایه‌ق زێدان وتوشیه‌تی، له‌ڕوی كۆمه‌ڵایه‌تیشه‌وه‌، ئه‌م دۆخه‌ ره‌نگدانه‌وه‌ی نه‌رێنی له‌سه‌ر ژیانی هاوڵاتیان ده‌بێت و کاریگه‌ریشی له‌سه‌ر خزمه‌تگوزارییه‌ گشتییه‌کان و ئابوریی ده‌بێت به‌هۆی به‌رده‌وامیی گرژییه‌ ئه‌منییه‌کان.

جه‌ختیشی کردۆته‌وه‌، تاكڕه‌وی هه‌ندێك له‌ گروپه‌ چه‌کداره‌کان بۆ راگه‌یاندنی باری جه‌نگ، مه‌ترسییه‌کی گه‌وره‌یه‌ بۆ سه‌ر ده‌وڵه‌ت و كۆمه‌ڵگه‌، چونکه‌ هه‌ڕه‌شه‌ له‌ سه‌روه‌ریی نیشتمانی ده‌کات و سیستمی یاسایی لاواز ده‌کات. بۆیه‌ ده‌بێت چه‌ك ته‌نیا له‌ده‌ستی ده‌وڵه‌تدا كۆنترۆڵ بکرێت و رۆڵی دامه‌زراوه‌ ده‌ستورییه‌کان به‌هێز بکرێت له□ پێناو ئاسایش و سه‌قامگیری و بونیادنانی ده‌وڵه‌تێکی به‌هێز راوه‌ستاو له‌سه‌ر یاساو شه‌رعیه‌ت.